

До

**Министъра на правосъдието
на Република България**

Относно:-Наредба за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица , обявена на 23.12.2022г .

Уважаеми г-н Министър,

На 23.12.2022 г. на вниманието на обществеността бе представена за обсъждане проект на Наредба за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица. Във връзка с така представения проект предлагаме на Вашето внимание предложения за промени, както следва:

1. Добавяне на нова алинея към чл. 6. Искането ни за добавяне на този текст е свързан с обстоятелството, че в процеса на изготвяне на експертното заключение на вещото лице се налага много често да прави справки и да изисква копия на документи от различни държавни и общински институции, които във връзка с предоставяните от тях услуги имат такси, които следва да се заплащат от лицата, които желаят да се възползват от тях. В случая вещото лице желае да се възползва от тези услуги не за лично ползване, а във връзка с изпълнение на служебните му задължения:

Предложен проект	Предложение за промяна
Липсва	Чл. 6 (5) За получаване на информация и копия от документи по съдебно дело от вещо лице, въз основа на съдебно удостоверение от съда, вещото лице се освобождава от заплащане на съответните такси в държавни и общински административни органи. При отказ от предоставяне на документи и информация от съответния орган, без да се заплати обявената такса, вещото лице информира органа възложил експертиза.

2. Прецизиране на чл. 8 от предложениия проект. Считаме, че се създава неравноправно положение между вещи лица включени в Единния регистър на вещите лица и поддържан от Министерството на правосъдието и отделни списъци на Върховният касационен съд, Върховният административен съд, Върховната касационна прокуратура, Върховната административна прокуратура и Националната следствена служба.

Предложен проект	Предложение за промяна
Чл. 8. (1) За всеки съдебен район на окръжен и административен съд, както и за Агенцията по вписванията се съставят списъци на специалистите, утвърдени за вещи лица. (2) Върховният касационен съд, Върховният административен съд, Върховната касационна прокуратура, Върховната	Чл. 8 (1) Създава се единен регистър на специалистите, утвърдени за вещи лица, по специалност, район и достъп до класифицирана информация, което се отбелязва в публичната част на Единния регистър на вещите лица поддържан от Министерство на правосъдието.

административна прокуратура и Националната следствена служба при необходимост утвърждават отделни списъци за нуждите на своята дейност.	
---	--

3. Добавяне на нова точка към чл. 10 (1). Искането ни за добавяне на този текст е свързан с факта, че понастоящем в списъците за вещи лица има вписани голям брой хора, от които една част са починали, други никога не са упражнявали тази дейност или вече не я упражняват, тъй като са започнали работа, която не им позволява активно да се занимават с нея. Целта е да има актуална база данни от вещи лица, за които се знае, че работят активно:

Предложен проект	Предложение за промяна
липсва	Чл. 10 (1), т. 12 До-15 ти- януари, всяко вещо лице подава заявление за неговото желание да продължи да упражнява заявената дейност за съответният град. Заявлението може да се подаде и по електронен път. Информацията от подаденото заявление се отбелязва в електронното досие на всяко вещо лице

4. Промяна на посочената сума в чл. 20 в ал. 1 и 2. Предложението ни е продиктувано от факта, че сумата от 20 лева беше заложена в Наредба № 2 за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица, която беше обнародвана през 2015 г. По данни на НСИ за периода ноември 2015 – ноември 2022 г. инфлацията е в размер на 37,1%. Същевременно, за явяване в съдебно заседание вещото лице губи време, свързано с придвижване до съответния съд и обратно до мястото му на работа:

Предложен проект	Предложение за промяна
Чл. 20 (1) При явяване на вещо лице и отлагане на делото по независещи от него причини на същото освен разходите се заплаща и възнаграждение в размер не по- малко от 20 лв.	Чл. 20 (1) При явяване на вещо лице и отлагане на делото по независещи от него причини на същото освен разходите се заплаща и възнаграждение в размер не по- малко от 50 лв.
(2) При явяване на вещото лице, включително и когато е служител на ПРБ, назначен на експертна длъжност, пред съда за изслушване по изготвена в досъдебната фаза на наказателния процес експертиза освен посочените в чл. 19, ал. 2 разноски се заплаща възнаграждение не по-малко от 20 лв	(2) При явяване на вещото лице, включително и когато е служител на ПРБ, назначен на експертна длъжност, пред съда за изслушване по изготвена в досъдебната фаза на наказателния процес експертиза освен посочените в чл. 19, ал. 2 разноски се заплаща възнаграждение не по-малко от 50 лв.

5. Промяна на критериите за определяне размера на възнаграждението от страна на органа на експертизата в чл. 23 (1) и (2). Нашето предложение е да отпаднат част от посочените критерии, тъй като органа възложил експертизата няма знания (има опит от предходни възлагания) да прецени времето за извършване и обема на извършената работа (извън видимия обем), както и необходимите разходи за извършването на експертизата, като употреба на материали, консумативи, използвани пособия, съоръжения и други. В преобладаващата част от случаите такива разходи рядко се заплащат. Смятаме, че следва да се добави критерии, който по-точно би позволил на органа, възложил експертизата да прецени размера на възнаграждението на вещото лице

Предложен проект	Предложение за промяна
Чл. 23 (1) При определяне на възнагражденията органът, възложил	Чл. 23 (1) При определяне на възнагражденията, органа възложил

<p>експертизата, съобразява и преценява:</p> <p>1.сложността и спецификата на поставените задачи;</p> <p>2.компетентността и степента на квалификация на вещото лице;</p> <p>3.времето, необходимо за извършване на експертизата;</p> <p>4.обема на извършената работа;</p> <p>5.необходимите разходи за извършването на експертизата, като употреба на материали, консумативи, използвани пособия, съоръжения и други;</p> <p>6.други условия, оказващи влияние върху заплащането за извършената работа, в това число срочност на изпълнението, работа в почивни дни и национални празници</p>	<p>експертизата съобразява и преценява :</p> <p>1.Компетентност и степен на квалификация на вещото лице;</p> <p>2.Сложност и специфика на поставената задача;</p> <p>3.Брой и видове анализи извършени и описани в изпълнение на поставената задача;</p> <p>4.Други условия, оказващи влияние върху заплащането за извършената работа, в т.ч. срочност на изпълнението, работа в почивни дни и национални празници.</p>
<p>(2) Обстоятелствата по ал. 1 се установяват от органа, назначил експертизата, въз основа на справка-декларация от вещото лице съгласно приложение № 2. При съобразяване и преценка на обстоятелствата по ал. 1 справка-декларация не обвързва органа, назначил експертизата-</p>	<p>(2) Въз основа на представената СД от вещото лице, съгласно приложение №2, органа назначил експертизата извършва проверка на описаните дейности от вещото лице и тяхното съответствие със съдържанието на изготвеното експертно заключение.</p>

6. Промяна на процента, на базата на който се определя възнаграждението за положения труд от вещото лице в чл. 24 (1). За вещи лица са вписани хора, които притежават специални знания и умения, имат опит и са експерти в областта, в която са вписани. За да бъдат конкурентни на пазара вещите лица е необходимо постоянно инвестират в повишаване на своята квалификация и постоянно актуализиране на знанията и уменията си с динамично променящата се нормативната уредба в почти всички на българското и европейско законодателство. Друг определящ фактор е обстоятелството свързан със статута на вещото лице – като лице, упражняващо свободна професия и нерегулярните доходи. Ниското заплащане и несигурността по отношение на доходите, съчетано с изискването, че вещите лица следва постоянно да повишават своята квалификация демотивира младите хора да се впишат като експерти – същите предпочитат работа, която им осигурява регулярни доходи. В някои от съдебните райони има глад за специалисти, но поради посочените причини няма попълнения от млади хора. Икономическата конюнктура за периода 2015 г., когато беше обнародвана Наредба № 2 за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица доста се е променила в сравнение с края на 2022 г. По данни на НСИ инфлацията за периода ноември 2022 г. спрямо ноември 2015 г. 37,1%.

Предложен проект	Предложение за промяна
<p>Чл. 24 (1) За всеки действително отработен час се заплаща възнаграждение в размер 3 % от установената минимална работна заплата за страната към датата на възлагане на експертизата.</p>	<p>Чл. 24 (1) За всеки действително отработен час се заплаща възнаграждение в размер 8 % от установената минимална работна заплата за страната към датата на възлагане на експертизата, но не по-малко от 50 лева.</p>

7. Добавяне на нова алинея към чл. 24 уреждаща начина на заплащане на вещите лица по изготвени експертизи в съдебна фаза. Предложението ни е свързано с обстоятелството, че при възлагане на експертиза в съдебна фаза в преобладаващата част

от възлаганията, положения труд е по-висок от първоначално внесеня депозит. Съгласно отменената наредба за положения труд вещите лица представят в съдебно заседание Справка – декларация и съдът задължава страната, поискала експертната да внесе разликата от първоначално внесеня депозит до сумата по справката-декларация в определен срок. Много често когато експертното заключение не е в полза на страната, която го е поискала същата не внася разликата и така на практика трудът на вещото лице остава незаплатен, като същевременно съдът е разгледал и приел експертното му заключение. От друга страна, предвид по-късното внасяне на разликата до действително отработената сума посочена в Справката декларация за вещото лице се налага да ходи многократно и да продължава да търси неизплатената част от приетото от съда заключение в размера над предварително внесеня депозит:

Предложен проект	Предложение за промяна
липсва	Чл. 24 (3) Изслушването на депозирано заключение в съдебна фаза, да се осъществява след внасяне на депозит – съответстващ на посочената сума в СД от вещото лице, изготвило заключението.

8. Добавяне на нова алинея към чл. 24 уреждаща начина на заплащане на вещите лица по изготвени експертизи в съдебна фаза, когато не се даде ход на делото. Предложението ни е продиктувано от обстоятелството, че често има случаи, в които вещото лице е изготвило заключение и след неговото внасяне съдът има информация свързана с обстоятелството – ще бъде ли изслушано вещото лице в насроченото съдебно заседание (напр. единия от адвокатите е болен, представен е болничен лист и моли да не се дава ход на делото има неизслушани свидетели и др.). В този случай вещото лице, ако не е информирано същото ще загуби време, за да отиде до съответния съд, където няма да се даде ход на делото и съответно губи време:

Предложен проект	Предложение за промяна
липсва	Чл. 24 (4) В случаите, в които съдията прецени, че за насрочено съдебно заседание, по внесено заключение, не е необходимо явяване на вещо лице за изслушване, то се уведомява от съда поне 2 дни преди датата на открито съдебно заседание. При неуведомяване на вещото лице и неизслушване на заключението, съдът изплаща за явяването му вознаграждение по чл. 20 от наредбата

9. Добавяне на нова алинея към чл. 24 уреждаща начина на заплащане на вещите лица по изготвени експертизи, като бъде предвидена възможност заплащането да се извършва на юридически лица, чиито собственици на капитала са вписани като вещи лица н съответния съд. Предложението ни е продиктувано от обстоятелството, че това ще освободи органите на досъдебното производство /МВР и прокуратура/ и съдилищата в края на всяка отчетна година да подават данни по ЗДДФЛ за изплатените суми на физическите лица, ще облекчи счетоводното отчитане по отношение на заплащане на изготвените експертизи. От друга страна считаме, че това и ще позволи на юридическите лица, чиито собственици на капитала са вписани като вещи лица да наемат и обучат персонал по отношение изготвяне на експертни заключения:

Предложен проект	Предложение за промяна
липсва	Чл. 24 (5) Изплащането на възнаграждения по изготвени експертизи може да се осъществява и на юридически лица, чиито собственици на капитала и /или управители, са вписани като вещи лица, като за целта се издава документ по чл. 6 и чл. 7 от Закона за счетоводството

10. Промяна на сумата, над която не се признават разходи за нощувка в чл. 26, ал. 2, т. 3. Предложението ни е свързано с факта, че предвид инфлацията, затваряне на част от хотелите по време на КОВИД - пандемията цените на нощувките са значително променени и е трудно да се намери нощувка в рамките до 50 лева на вечер:

Предложен проект	Предложение за промяна
Чл. 26 (2) т.3. разходи за една нощувка над 50 лв	Чл. 26 (2) т. 3. разходи за една нощувка над 100 лв.

11. Промяна на сроковете, в които се заплащат възложените експертизи в чл. 27, ал. 1. Предложението ни е свързано с факта, че в голяма част от случаите срокът за изготвяне на експертизите е много по-кратък от посочените 60 дни за плащане на положения труд:

Предложен проект	Предложение за промяна
Чл. 27 (1) Възнаграждението и разходите на вещото лице по чл. 18 се изплащат въз основа на писмено разпореждане на органа, който го е назначил. Сумите се изплащат по банков път в срок до 60 дни от приемането на експертизата.	Чл. 27 (1) Възнаграждението и разходите на вещото лице по чл. 18 се изплащат въз основа на писмено разпореждане на органа, който го е назначил. Сумите се изплащат по банков път в срок до 30 дни от приемането на експертизата. Обстоятелството дата на приемане на СД по прил. 2 , за целите на досъдебно производство се отбелязва на отделен ред в самата СД по приложен образец(нов). Приложение .

12. Промяна на документите на базата, на които се изплаща възнаграждението на вещото лице в чл. 27, ал.2. Практиката показва, че изплащането на възнаграждението се извършва след изготвяне на постановление от органа възложил експертизата и/или определение на съда, в което се приема изготвената експертиза и се определя възнаграждението. Посочения чл. 7 от Закона за счетоводството препраща към чл. 6 от същия закон и същия урежда издаването на първични счетоводни документи между юридически лица:

Предложен проект	Предложение за промяна
Чл. 27 (2) Сумите се изплащат от депозит или от бюджета на органа, назначил експертизата. Плащането на сумите се извършва след представяне от вещото лице на документ, съдържащ реквизитите по чл. 7 от Закона за счетоводството	Чл. 27 (2) Сумите се изплащат от депозит или от бюджета на органа, назначил експертизата. Плащането на сумите се извършва след издаване на постановление за приемане на експертиза и определяне размер за плащане на вещь лице или със съдебно определение и документ издаден от съда.

13. Промяна в чл. 27, ал.3 и 4, касаещи издаване на постановления за неплащане и/или корегирание на възнаграждението на вещото лице по вече изготвена експертиза. Практиката показва, че на вещите лица се намаляват възнагражденията, като това им се докладва устно и в императивна форма им се обяснява, че ако не го намалят няма да получат никакво заплащане. Много рядко при намалено възнаграждение има писмено мотивирано предложение от органа, възложил експертизата и вещото лице няма никаква възможност да възрази:

Предложен проект	Предложение за промяна
<p>Чл. 27 (3) Ако органът, възложил експертизата, откаже да приеме заключението на вещото лице по причини, за които вещото лице отговаря, определеното възнаграждение не му се изплаща. Отказът се мотивира</p> <p>(4) При наличие на основание по чл. 23, ал. 1 органът, назначил експертизата, може да промени размера на възнаграждението на вещото лице. За извършените корекции се посочват мотиви</p>	<p>Чл. 27 (3) Ако органът, възложил експертизата, откаже да приеме заключението на вещото лице по причини, за които вещото лице отговаря, определеното възнаграждение не му се изплаща. Отказът се мотивира, като копие от същия се предоставя на вещото лице в 7 дневен срок от постановяването на отказа. Обжалването на този отказ се извършва по реда на АПК.</p> <p>(4) При наличие на основание по чл. 23, ал. 1 органът, назначил експертизата, може да промени размера на възнаграждението на вещото лице. За извършените корекции се посочват мотиви, като копие от същите се предоставят на вещото лице в 7 дневен срок от постановяването на корекцията. Обжалването на тази корекция се извършва по реда на АПК.</p>

14. Отпадане изцяло на чл. 29, тъй като същия се припокрива с хипотезите в чл. 27:

Предложен проект	Предложение за промяна
<p>Чл. 29 Ако прецени, че са налице основания за намаляване на първоначално определеното възнаграждение, органът, възложил експертизата, определя окончателно възнаграждение. За намалението на възнаграждението се посочват мотиви</p>	<p>Отпада изцяло</p>

При изготвяне на експертизи вещите лица се съобразяват с поставените задачи, обема от работа и срок за изпълнение. Такъв вид работа налага друга организация на работния ден, който често пъти е по-дълъг от законоустановения 8 часов работен ден. Предвид гореописаното предлагаме следната корекция:

Предложен проект	Предложение за промяна
<p>"Действително отработен час" е времето за извършване на: оглед на обекти, събиране на образци за сравнително изследване, измерване, преглеждане на документи, справки в архиви, участие в назначени процесуални действия, експерименти, изследвания, анализи и други дейности, необходими за изготвяне на експертизата.</p>	<p>1."Действително отработен час" е времето за извършване на: оглед на обекти, събиране на образци за сравнително изследване, измерване, преглеждане на документи, справки в архиви, участие в назначени процесуални действия, експерименти, изследвания, анализи и други дейности, необходими за изготвяне на експертизата, което не е обвързано с времеви диапазон от денонощието, календара, официалните и почивните дни, тогава когато не са изрично указани от органа възложил експертизата.</p>

Във връзка с отмяната на Наредба 2/ обн 2015/ от 02.12.2022г и липсата на действаща наредба за регулиране на разплащанията по възложени и предадени експертизи до приемането на нова такава се налага да се уреди въпроса за неразплатените експертизи.

Предлагаме следния текст:

§ 4. За всички случаи, в които е възложена експертиза от 1 декември 2022 г. до датата на влизане в сила на настоящата нова Наредба № ----- г. и не са уредени по силата на отменената, се уреждат по реда на тази Наредба.

Приложение

СПРАВКА-ДЕКЛАРАЦИЯ

по чл. ...., ал. .... и чл. ...., ал. .... от Наредба за вписването, квалификацията и възнагражденията на вещите лица

от .....,
(име на вещото лице и/или юридическо лице)
ЕГН ....., ЕИК..... адрес .....,
тел./факс ....., моб....., e-mail: .....,
назначен за вещо лице по .....№ ...../ ..... г.
от .....
(орган, назначил експертизата)

№	ДД.ММ.ГГ Дата/Час	Описание на извършената работа	Възнаграждение (лв.)			Разходи (лв.)	
			на час	време	сума	вид	сума
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
			СТОЙНОСТ			СТОЙНОСТ	

Добавка за особено сложна и специфична експертиза: стойност (лв.).

Добавка за експертиза, извършена в почивни дни или национални празници: стойност (лв.).

Обща сума за плащане лв., ...дължими от бюджета/набирателната сметка.

Сумата да бъде преведена по сметка с IBAN № .....,

банков код ....., при банка

ИЗВЕСТНА МИ Е НАКАЗАТЕЛНАТА ОТГОВОРНОСТ ПО ЧЛ. 313 НК.

Гр. Вещо лице: .....

Дата:

Дата на представяне на органа назначил експертизата.....

(подпис на органа назначил експертизата)

Вярваме, че така направените предложения ще бъдат взети предвид при приемане на окончателния вариант на наредбата.

Настоящото предложение е изготвено от екип от вещи лица и икономисти, които изготвят експертизи в различни области, като към настоящото предложение прилагаме списък с лицата, участвали в изготвяне на така направените предложения, заинтересовани от изготвяне на наредба, която да защитава в голяма степен интересите на всички участници в процеса.